

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS NARĖS
SVETLANOS MISEVIČIENĖS IR
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO
KONTROLĖS SKYRIAUS**

IŠVADA

**DĖL TOMO VYTAUTO RASKEVIČIAUS 2020 M. BIRŽELIO 14 D. ĮRAŠO
TIKTOK VAIZDO ĮRAŠŲ PLATFORMOJE**

2021 m. balandžio 27 d. Nr. 3-72 (1.2)
Vilnius

1. Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2020 m. birželio 25 d. reklamos gaudyklėje gavo pranešimą (reg. Nr. 1-1568 (7.9) su nuoroda į vaizdo įrašų platformos *TikTok* Tomo Vytauto Raskevičiaus paskyroje 2020 m. birželio 14 d. paskelbtą įrašą¹. Pranešime nurodoma: „*Nežymėta politinė reklama bei siūloma įsigyti daiktus mainais už paramą kandidato kampanijai*“.

2. VRK 2020 m. liepos 3 d. posėdyje pranešimą nuspręsta perduoti tirti VRK Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui (toliau – Skyrius) ir apie tyrimą paskelbti VRK interneto svetainėje – www.vrk.lt.

3. VRK 2021 m. sausio 21 d. posėdyje buvo nuspręsta pavesti Skyriui, pasitelkiant Komisijos narę S. Misevičienę, parengto pranešimo ir surinktos medžiagos pagrindu parengti pažymą.

4. 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinė kampanija prasidėjo 2020 m. balandžio 10 d. Laisvės partija yra registruota politinės kampanijos dalyve 2020 m. balandžio 10 d. Laisvės partijos suvažiavime, vykusiame 2020 m. birželio 13 d., buvo patvirtintas partijos kandidatų sąrašas, kuriame T. V. Raskevičius įrašytas antru numeriu².

5. 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose T. V. Raskevičius buvo Laisvės partijos kandidatu daugiamandatėje rinkimų apygardoje ir šios partijos kandidatu vienmandatėje Naujamiesčio–Naujininkų rinkimų apygardoje Nr. 2.

6. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – PKFFKĮ) 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama – valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendumuose arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės*

¹ <https://www.tiktok.com/@raskevicius/video/6838286880522407173>

² <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1188125/laisves-partija-patvirtino-kandidatu-i-seima-sarasa-ir-programa>

politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.

7. PKFFKĮ 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama turi būti pažymėta nurodant lėšų šaltinį ir aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos*, o minėto straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama, nepažymėta pagal teisės aktų reikalavimus arba pažymėta nesilaikant teisės aktų reikalavimų, laikoma paslėpta politine reklama ir yra draudžiama. Už jos skleidimą taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė.*

8. VRK 2010 m. rugsėjo 7 d. sprendimu Nr. Sp-58 patvirtinto Politinės reklamos žymėjimo tvarkos aprašo 23 punkto 3 dalyje dėl specialiųjų reikalavimų, taikomų politinės reklamos žymėjimui, numatyta, kad: *politinės reklamos žymėjimas turi būti neatskiriama politinės reklamos (gaminio, skelbimo) dalis dėl to, kad, kitiems vartotojams pasidalijus nuoroda savo paskyroje ar svetainėje, politinės reklamos žymėjimas išliktų.*

9. VRK 2018 m. birželio 19 d. sprendimu Nr. Sp-75 patvirtintų Rekomendacijų dėl politinės reklamos skleidimo politinės kampanijos laikotarpiu (toliau – Rekomendacijos) 17 punkte numatyta, kad *kandidatai, politikai, pretendentai į kandidatus, savo asmeninėse socialinių tinklų paskyrose neatlygintinai skleidžiami įrašais apie savo darbinę, politinę veiklą, asmeninį, šeiminių gyvenimą, pomėgius, kuriais jie propaguoja save, politinę partiją ar kitus politinės kampanijos dalyvius, taip pat savo idėjas, tikslus ar programą, tuos įrašus pažymi žyma, kad tuo konkrečiu įrašu kandidatas, pretendentas į kandidatus ar politikas neatlygintinai skleidžia politinę reklamą.*

10. Peržiūrėjus vaizdo įrašų platformos *TikTok* Tomo Vytauto Raskevičiaus paskyroje 2020 m. birželio 14 d. paskelbtą vaizdo įrašą, nustatyta, kad jame politikas, kandidatas į Seimo narius T. V. Raskevičius kreipiasi į Lietuvos Respublikos Prezidentą, ragindamas jį įsisegti vaivorykštės spalvų LGBT ženklelį, tuo išreiškiant paramą LGBT bendruomenei. Įrašo pabaigoje piliečiai kviečiami prisijungti prie vaivorykštės spalvų LGBT ženklelių akcijos, o norintiems įsigyti minėtus ženklelius buvo siūloma juos gauti mainais už 12 eurų paramą politinei kampanijai. Minėtas įrašas nėra pažymėtas kaip politinė reklama.

11. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad VRK 2020 m. birželio 15 d. reklamos gaudyklėje buvo gavusi kitą pranešimą (reg. Nr. 1-1342 (7.9) su nuoroda į socialiniame tinkle *Facebook* Tomo Vytauto Raskevičiaus paskyroje 2020 m. birželio 13 d. paskelbtą įrašą³, kuriame nurodyta, kad Tomo Vytauto Raskevičiaus socialiniame tinkle skelbiama informacija – nepažymėta politinė reklama. Šis pranešimas VRK 2020 m. birželio 17 d. posėdyje buvo perduotas tirti Skyriui.

11.1. Peržiūrėjus nurodytą įrašą, buvo nustatyta, kad šiame įrašė informuojama apie numatomą partijos kandidatų sąrašo Seimo rinkimams tvirtinimą; nurodoma Laisvės partija (aktyvi nuoroda į partijos *Facebook* paskyrą); publikuojama trijų partijos narių nuotrauka (nurodoma

³ <https://www.facebook.com/790530451326497/posts/1184146595298212/>

15min.lt autorystė su aktyvia nuoroda į portalo paskyrą); naudojamas agitacinis stilius, išreiškiant padėką už pasitikėjimą: „Pokyčiai prasideda čia ir dabar!“.

11.2. Dėl 2020 m. birželio 13 d. socialiniame tinkle *Facebook* Tomo Vytauto Raskevičiaus paskyroje paskelbto įrašo 2020 m. birželio 25 d. T. V. Raskevičiui išsiųstas VRK raštas (reg. Nr. 2-659 (7.9), kuriuo priminta, kas laikoma politine reklama, paslėpta politine reklama, kaip ji turi būti žymima, nurodyta administracinė atsakomybė už įstatymuose nustatytų politinės reklamos skleidimo ir žymėjimo reikalavimų nesilaikymą bei paprašyta pažymėti įrašą per 3 darbo dienas ir imtis kontrolės priemonių, kad ateityje būtų laikomasi politinės reklamos žymėjimo reikalavimų.

12. Dėl 2020 m. birželio 14 d. vaizdo įrašų platformos *TikTok* T. V. Raskevičiaus paskyroje paskelbto įrašo 2020 m. liepos 17 d. T. V. Raskevičiui buvo išsiųstas VRK raštas (reg. Nr. 2-784 (7.9), kuriame paminėta, kad 2020 m. birželio 25 d. VRK jau siuntė kandidatui į Seimo narius raštą (reg. Nr. 2-659 (7.9), kuriame priminti įstatymo reikalavimai, ir nurodyta, kad politinė reklama turi būti žymima ir *TikTok* platformoje.

12.1. T. V. Raskevičiaus prašyta pažymėti 2020 m. birželio 14 d. *TikTok* platformoje paskelbtą įrašą bei kitus įrašus šioje platformoje kaip politinę reklamą įstatymų numatyta tvarka.

12.2. Tyrimo metu paaiškėjo, kad šioje vaizdo įrašų platformoje įrašų redagavimas nenumatytas, todėl papildomų keitimų po to, kai vaizdo klipas jau paskelbtas, atlikti neįmanoma.

12.3. Minimą *TikTok* įrašą T. V. Raskevičiaus po pakartotinio VRK 2020 m. liepos 17 d. kreipimosi tiesiog pašalino.

13. Nustatyta, kad 2020 m. birželio 14 d. vaizdo įrašų platformoje *TikTok* publikuotas įrašas, nesant galimybės jį redaguoti, nebuvo pašalintas po VRK 2020 m. birželio 25 d. kreipimosi dėl nepažymėtų politinės reklamos įrašų kitame socialiniame tinkle. Taigi, politinė reklama socialinio tinklo vaizdo įrašų platformos *TikTok* Tomo Vytauto Raskevičiaus paskyroje be numatyto žymėjimo buvo skleidžiama nuo 2020 m. birželio 14 d. iki 2020 m. liepos 17 d. (34 kalendorines dienas).

14. Kaip nurodyta šios išvados 10 punkte, vaizdo įrašo pabaigoje kviečiama prisijungti prie akcijos ir norintiems įsigyti minėtus ženklelius buvo siūloma juos gauti mainais už 12 eurų paramą politinei kampanijai. 2020 m. liepos 17 d. VRK siųstame rašte (reg. Nr. 2-784 (7.9) T. V. Raskevičiaus buvo klausama: „*Kiek tokių ženkliukų už aukas politinei kampanijai jis jau išdalino? Kiek tokių ženkliukų politinės kampanijos laikotarpiu asmeniškai atlygintinai/neatlygintinai išplatino? Kiek kainuoja vienas toks ženkliukas? Kieno lėšomis ženkliukai yra įsigyti?*“.

14.1. 2020 m. liepos 24 d. VRK gautas kandidato į Seimo narius atsakymas (reg. Nr. 1-1923 (7.9), kuriame nurodyta: „*Už aukas politinei kampanijai neišdalino nė vieno ženklelio. Savanoriams, valstybės politikams, politiniams bendražygiams ir oponentams išdalino virš 50*

ženklelių. Vienas toks ženklelis kainuoja 1 eurą 25 centus. Ženkleliai buvo įsigyti T. V. Raskevičiaus asmeninėmis lėšomis. Ženklelių įsigijimo išlaidos bus priskirtos politinės kampanijos dalyviui *Laisvės partijai*“.

14.2. Tai, kad ženkleliai dalyti valstybės politikams pagrindžia ir 2020 m. rugpjūčio 14 d. vaizdo įrašų platformos *TikTok* Tomo Vytauto Raskevičiaus paskyroje paskelbtas vaizdo įrašas⁴, pažymėtas kaip politinė reklama, kuriame T. V. Raskevičius informuoja, kad ženklelių akcija – tai pilietinė iniciatyva, kad vaivorykštės spalvų ženklelį paštu gavo Lietuvos Respublikos Prezidentas, taip pat toks ženklelis buvo įteiktas Žygimantui Paviloniui bei kitiems asmenims. Šiame įrašė T. V. Raskevičius nebesiūlo šių ženklelių už 12 eurų paramą politinei kampanijai.

15. Įvertinus tyrimo metu surinktą medžiagą, nustatyta, kad:

15.1. Vaizdo įrašų platformos *TikTok* Tomo Vytauto Raskevičiaus paskyroje nuo 2020 m. birželio 14 d. iki 2020 m. liepos 17 d. (34 kalendorines dienas) skelbtas įrašas nebuvo pažymėtas kaip politinė reklama.

15.2. Po VRK 2020 m. liepos 17 d. kreipimosi ir prašymo pažymėti kaip politinę reklamą *TikTok* platformoje 2020 m. birželio 14 d. paskelbtą įrašą bei kitus įrašus šioje platformoje, įrašas pašalintas.

15.3. Pagal pateiktus T. V. Raskevičiaus paaiškinimus, daugiau kaip 50 ženklelių buvo išdalyta savanoriams, valstybės politikams, politiniams bendražygiams ir oponentams. Už aukas politinei kampanijai neišdalyta nė vieno ženklelio.

16. Nėra įrodymų, pagrindžiančių, kad Laisvės partijos kandidatas į Seimo narius, po pirmiau minėto įrašo paskelbimo, įteikinėjo LGBT vaivorykštės spalvų ženklelius mainais už 12 Eur paramą politinei kampanijai.

17. Pagal PKFFKĮ 2 straipsnio 3 dalį, *aukos – aukų gavėjams neatlygintinai perduoti pinigai, kilnojamieji ar nekilnojamieji daiktai, informacija, turtinės teisės, intelektinės veiklos rezultatai, taip pat kitos turtinės ir neturtinės vertybės, neatlygintinai atlikti veiksmai ir savanoriški darbai, veiksmų rezultatai, skirti savarankiško politinės kampanijos dalyvio politinei kampanijai finansuoti*. Todėl kandidatai, kiti politinės kampanijos dalyviai neturėtų žadėti dovanų ar kitaip atsilyginti aukotojams už aukas politinei kampanijai.

18. Pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 92 straipsnio 2 dalį, *Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatyme, rinkimų įstatymuose ir Lietuvos Respublikos referendumo įstatyme nustatytų politinės reklamos skleidimo reikalavimų nesilaikymas užtraukia baudą viešosios informacijos rengėjų ar skleidėjų vadovams*

⁴ https://www.tiktok.com/@tomas_vytautas/video/6860794921041825029?lang=en&is_copy_url=1&is_from_webapp=v1
(prisijungta 2021 m. balandžio 21 d.)

arba kitiems už viešosios informacijos skleidimą ar visuomenės informavimo priemonės turinį atsakingiems asmenims nuo trijų šimtų iki vieno tūkstančio keturių šimtų penkiasdešimt eurų.

19. Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio 4 punkte nustatyta, kad *administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkas ir šios komisijos nariai ar Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininko įgalioti valstybės tarnautojai – dėl šio kodekso <...> 92, 93 <...> straipsniuose numatytų administracinių nusižengimų.*

20. Svarstant klausimą dėl administracinės atsakomybės taikymo, atkreiptinas dėmesys į tai, kad T. V. Raskevičius, neturėdamas galimybės redaguoti, pašalino savo 2020 m. birželio 14 d. įrašą *TikTok* platformoje.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

1. Pripažinti politine reklama vaizdo įrašų platformoje *TikTok* Tomo Vytauto Raskevičiaus paskyroje 2020 m. birželio 14 d. – liepos 17 d. (34 kalendorines dienas) skelbtą įrašą.
2. Pripažinti paslėpta politine reklama 1 punkte nurodytą įrašą.
3. Spręsti klausimą dėl administracinės atsakomybės taikymo už paslėptos politinės reklamos skleidimą.

Komisijos narė

Svetlana Misevičienė

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Darbuotoja

Viktorija Porokhina